

EUROOPAN PARLAMENTTI

1999

2004

Istuntoasiakirja

LOPULLINEN
A5-0059/2003

24. helmikuuta 2003

MIETINTÖ

Naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien tavoitteet rakennerahastojen
käytössä
(2002/2210(INI))

Naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunta

Esittelijä: María Antonia Avilés Perea

SISÄLTÖ

	Sivu
ASIAN KÄSITTELY	4
PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS.....	5
PERUSTELUT.....	10

ASIAN KÄSITTELY

Parlamentin puhemies ilmoitti istunnossa 24. lokakuuta 2002, että naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnalle on annettu lupa laatia työjärjestyksen 163 artiklan mukaisesti valiokunta-aloitteinen mietintö naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien tavoitteista rakennerahastojen käytössä.

Naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunta oli nimittänyt kokouksessaan 18. kesäkuuta 2002 esittelijäksi María Antonia Avilés Peraan.

Valiokunta käsitteli mietintöluonnosta kokouksissaan 3. joulukuuta 2002, 22. tammikuuta ja 19. helmikuuta 2003.

Viimeksi mainitussa kokouksessa se hyväksyi päätöslauselmaesityksen äänin 21 puolesta, 1 vastaan ja 1 tyhjä.

Äänestyksessä olivat läsnä seuraavat jäsenet: Anna Karamanou (puheenjohtaja), Marianne Eriksson (varapuheenjohtaja), Jillian Evans (varapuheenjohtaja), María Antonia Avilés Perea (esittelijä), Regina Bastos, Johanna L.A. Boogerd-Quaak (Marieke Sanders-ten Holten puolesta työjärjestyksen 153 artiklan 2 kohdan mukaisesti), Armonia Bordes, Lone Dybkjær, Ilda Figueiredo (Geneviève Fraissen puolesta), Lissy Gröner, Mary Honeyball, María Izquierdo Rojo (María Rodríguez Ramosin puolesta), Karin Jöns (Helena Torres Marquesin puolesta), Astrid Lulling, Maria Martens, Christa Prets, Amalia Sartori, Miet Smet, Patsy Sörensen, Joke Swiebel, Feleknas Uca, Elena Valenciano Martínez-Orozco ja Sabine Zissener.

Mietintö jätettiin käsiteltäväksi 24. helmikuuta 2003.

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Euroopan parlamentin päätöslauselma naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien tavoitteista rakennerahastojen käytössä (2002/2210(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 2 kohdan ja 141 artiklan 4 kohdan,
- ottaa huomioon rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 21 päivänä kesäkuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999¹,
- ottaa huomioon Euroopan sosiaalirahastosta 12 päivänä heinäkuuta 1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1784/1999²,
- ottaa huomioon Euroopan aluekehitysrahastosta 12 päivänä heinäkuuta 1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1783/1999³,
- ottaa huomioon Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta 17 päivänä toukokuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999⁴,
- ottaa huomioon miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien sisällyttämisestä Euroopan rakennerahastojen politiikkaan 2 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston päätöslauselman⁵,
- ottaa huomioon Euroopan komission maaliskuussa 2000 laatiman valmisteluasiakirjan 3 "Naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien sisällyttäminen rakennerahastojen ohjelmiin ja hankkeisiin",
- ottaa huomioon naisten ja miesten tasa-arvoon liittyvää yhteisön strategiaa koskevan toimintaohjelman perustamisesta (2001–2005) 20 päivänä joulukuuta 2000 tehdyn neuvoston päätöksen 2001/51/EY⁶,
- ottaa huomioon Lissabonissa 23. ja 24. maaliskuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon Tukholmassa 23. ja 24. maaliskuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon Barcelonassa 15. ja 16. maaliskuuta 2002 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät,

¹ EYVL L 161, 26.6.1999, s. 1.

² EYVL L 213, 13.8.1999, s. 5.

³ EYVL L 213, 13.8.1999, s. 1.

⁴ EYVL L 160, 26.6.1999, s. 80.

⁵ EYVL C 386, 20.12.1996, s. 1.

⁶ EYVL L 17, 19.1.2001, s. 22.

- ottaa huomioon 25. huhtikuuta 2002 antamansa päätöslauselman komission kertomuksesta neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia Euroopan unionissa koskeva vuosikertomus 2000¹,
 - ottaa huomioon 13. kesäkuuta 2002 antamansa päätöslauselman a) komission kahdenne-statoista rakennerahastoja koskevasta vuosikertomuksesta (2000); b) komission koheesiorahastoa koskevasta vuosikertomuksesta 2000; c) komission liittymistä valmistele-vaa rakennepolitiikan välinettä (ISPA) koskevasta vuosikertomuksesta 2000²,
 - ottaa huomioon Santanderissa, Espanjassa, 14. ja 15. kesäkuuta 2002 pidetyn kolmannen eurooppalaisen seminaarin "Yhtäläiset mahdollisuudet ja rakennerahastot",
 - ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Tasa-arvon valtavirtaistamisen toteuttaminen rakennerahastojen ohjelma-asiakirjoissa ohjelmakaudella 2000–2006 (KOM(2002) 748),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 163 artiklan,
 - ottaa huomioon naisten oikeuksien ja tasa-arvoasioiden valiokunnan mietinnön (A5-0059/2002),
- A. katsoo, että EY:n perustamissopimuksen mukaiset, naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevat velvoitteet, joissa määrätään yhtäältä tasa-arvoulottuvuuden sisällyttämisestä kaikkiin yhteisön toimiin ja ohjelmiin, monialaisen lähestymistavan mukaisesti, ja toisaalta naisia koskevien erityistoimien hyväksymisestä, saatettiin rakennerahastoja uudistettaessa osaksi rakennerahastoja kaudella 2000–2006 koskevia uusia asetuksia,
- B. katsoo, että rakennerahastoja koskeva yleisasetus N:o 1260/1999, joka koskee kaikkien rahastojen ohjelmia, tekee tasa-arvosta rahastojen toiminnan keskeisen tavoitteen osana naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien ulottuvuuden (sukupuolinäkökohtien valtavirtaistamisen) sisällyttämistä rahastojen osarahoittamiin toimiin.
- C. katsoo, että tasa-arvoulottuvuuden sisällyttäminen rakennerahastojen toimintaan edellyttää naisten ja miesten aseman erojen järjestelmällistä huomioon ottamista kaikkien rahastojen osarahoittamien toimenpiteiden ja tukitoimenpiteiden suunnittelun, täytäntöönpanon, seurannan ja arvioinnin eri vaiheissa samoin kuin sen vaikutuksen huomioon ottamista, joka toimenpiteillä ja tukitoimenpiteillä on naisten ja miesten asemaan,
- D. katsoo, että huolimatta suhteellisesta parannuksesta jakson 2000–2006 ohjelmasuunnittelussa edelliseen jaksoon (1994–1999) verrattuna tasa-arvoperiaatteen soveltaminen rakennerahastojen osarahoittamiin toimiin on kaukana tyydyttävästä; että kaksitahoinen lähestymistapa, jonka mukaisesti tasa-arvon valtavirtaistaminen voidaan yhdistää naisia koskeviin erityistöimiin, on nähtävissä useimmiten Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) koskevissa suunnitteluasiakirjoissa,

¹ P5_TA (2002) 0206.

² P5_TA (2002) 0320.

1. toteaa, että kuten edellisellä ohjelmakaudellakin, ESR on edelleen merkittävin tekijä tasa-arvotavoitteen toteuttamisessa verrattuna muihin rahastoihin, koska suurin osa ohjelmista koskee työllisyyttä ja inhimillisiä voimavaroja; pahoittelee, että muihin tärkeisiin alueisiin kuten infrastruktuuriin, liikenteeseen, ympäristöön, paikalliseen ja kaupunkialueiden kehittämiseen, maaseudun kehittämiseen, kalatalouteen, yrityspolitiikkaan, tietoyhteiskuntaan, tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen sekä edelleenkehittämiseen ja koulutukseen puututaan ohjelmissa erittäin vähän tasa-arvon kannalta; pyytää, että komissio kehittää vuoden 2003 loppuun mennessä kaikkia näitä aloja varten erityiset yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevat suuntaviivat;
2. toteaa, että erityisesti ESR:n tukitoimenpiteissä keskitytään etenkin edistämään naisten osallistumista työmarkkinoille, yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen; että vain vähän huomiota on kiinnitetty horisontaalisen ja vertikaalisen eriytymisen vähentämiseen työmarkkinoilla ja palkkaukseen liittyvän eriarvoisuuden vähentämiseen samoin kuin naisten aseman vahvistamiseen tieto- ja viestintätekniikassa, yrittäjyydessä, uusissa työllistymismahdollisuuksissa ja päätöksentekoprosessissa; pyytää, että komissio ryhtyy erityisiin toimiin näiden puutteiden korjaamiseksi;
3. panee merkille, että jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sisällyttämään tasa-arvon valtavirtaistamisen tavoitteen yhteisön tukikehyksiin ja yhtenäisiin ohjelma-asiakirjoihin, mutta pahoittelee tämän sitoumuksen riittämätöntä soveltamista konkreettisten toimenpiteiden tasolla ohjelma-asiakirjojen täydennyksissä; pyytää, että komissio ryhtyy asianmukaisiin toimiin yhteisön tukikehyksen ja yhtenäisen ohjelma-asiakirjan hyväksymismenettelyä koskevan tilanteen parantamiseksi;
4. pahoittelee täten, että naisten ja miesten välisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen eriarvoisuuden analyysi, samoin kuin arvio tukitoimenpiteiden odotetusta vaikutuksesta miehiin ja naisiin, puuttuvat suuresta osaa kolmen tavoitteen ohjelmia; korostaa, että jopa silloin, kun tällainen analyysi on olemassa, noudatettava strategia ja täytäntöön pantavat toimenpiteet pyrittäessä tarkkoihin tai määrällisiin tavoitteisiin eriarvoisuuden vähentämiseksi eivät aina ole analyysin mukaisia; että tämä asiointila osoittaa, että jäsenvaltioiden poliittinen sitoutuminen tasa-arvon edistämistä rakennerahastoissa koskevaan tavoitteeseen on todella riittämätön;
5. panee merkille sukupuolen mukaan eriteltyjen tilastojen kehityksessä saavutetun edistyksen, mutta korostaa, että asian eteen on ponnisteltava enemmän, sillä tilastot ovat seurantaindikaattorien kehittämiseksi välttämättömiä välineitä; kiinnittää ohjelmasuunnittelusta vastuussa olevien viranomaisten huomion tarpeeseen kehittää tilastoja, sekä kansallisella että paikallisella ja alueellisella tasolla, jotta kulloistakin tilannetta voidaan havainnollistaa paremmin ja jotta voidaan varmistaa, että tilastot kertovat tasa-arvon kaikista näkökohdista jokaisessa ohjelmassa ja ovat ohjelmien hallintoviranomaisten saatavilla kaikilla tasoilla; korostaa, että tilastot muodostavat myös oleellisen välineen naisten ja miesten osuuden määrittämiseen jokaisessa yhteiskunnallisessa ja taloudellisessa ryhmässä;
6. panee huolestuneena merkille, että seurantaindikaattorien kehittämisessä ei ole tapahtunut edistystä verrattuna edelliseen ohjelmakauteen; korostaa, että sukupuolen mukaan eriteltyjen laadullisten ja määrällisten indikaattorien kehittäminen ja järjestelmällinen

käyttö ovat ratkaisevia ohjelmien seurannalle ja arvioinnille siltä kannalta, miten rakennerahastojen tukitoimenpiteiden tehokkuutta voidaan arvioida tasa-arvotavoitteen toteutumisen osalta, ja etenkin vuonna 2003 tehtävän väliarvioinnin ja tarvittaessa tehtävän tukitoimenpiteiden tarkistamisen samoin kuin suoritusvarauksen jakamisen kannalta;

7. kehottaa jäsenvaltioita ponnistelemaan taatakseen, että:
 - tasa-arvoperiaatteen sisällyttämistä tukitoimenpiteiden suunnittelun ja täytäntöönpanon kaikkiin vaiheisiin sovelletaan järjestelmällisesti ja niistä laaditaan komissiolle säännöllisesti kertomus; naisia ja erityisesti työmarkkinoilla suuria ongelmia kohtaavia vammaisia naisia, siirtolaisnaisia ja yksinhuoltaja koskevia erityisiä toimia vahvistetaan;
 - tasa-arvon edistämisestä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla vastuussa olevat elimet, mukaan luettuina kansalaisjärjestöt, sekä talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet osallistuvat hallintoviranomaisten ja seurantakomiteoiden työhön;
 - naiset ja miehet osallistuvat tasapuolisesti päätöksenteko-, valinta- ja seurantaelinten toimintaan paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla;
 - hallintoviranomaisten henkilöstöä, seurantakomiteoita, arvioijia ja maksuviranomaisten henkilöstöä koulutetaan järjestelmällisesti tasa-arvoulottuvuuden sisällyttämisessä toimintaan;
 - hakijoille (hankkeen toteuttajille) ja hankkeen hallinointiin osallistuville henkilöille annetaan tietoa siitä, miten tasa-arvonäkökohdat voidaan tehokkaimmin sisällyttää suunniteltaviin toimiin;
8. kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään kokonaisuudessaan olemassa olevia suunnittelumahdollisuuksia rakennerahastojen eri tukitoimenpidemuotojen puitteissa edistääkseen tasa-arvon valtavirtaistamista ja tukeakseen tasa-arvopolitiikkaa ja erityisiä tasa-arvotoimenpiteitä; pyytää toimivaltaisia ohjelmien hallintoviranomaisia ponnistelemaan taatakseen tähän tarvittavien taloudellisten varojen riittävyden; pyytää komissiota tukemaan kaikkiin niihin näkökohtiin kohdistuvia teknisen avun toimia, jotka koskevat tasa-arvoulottuvuuden valtavirtaistamisen kehittämistä ohjelmasuunnittelun valmistelun ja täytäntöönpanon aikana; pyytää komissiota myös tekemään aloitteita niiden hyvien käytäntöjen levittämiseksi ja hyödyntämiseksi, jotka muodostavat erittäin hyödyllisen välineen etenkin seurannan ja arvioinnin parantamisessa;
9. kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään rakennerahastoja koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin rahoitussuunnitelman, jossa ilmoitetaan yhtäläisten mahdollisuuksien parantamiseen tarkoitettuihin yksittäisiin toimiin käytettävissä olevat varat, jotta mahdollistetaan kyseisten toimien tehokkuuden arviointi;

10. kehottaa jäsenvaltioita edistämään rakennerahastojen entistä laajempaa hyödyntämistä työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen helpottamiseksi, etenkin kehittämällä lasten hoidon ja muiden huollettavien, kuten vanhusten, sairaiden ja vammaisten, hoidon sosiaalisia infrastruktuureja, samoin kuin helpottamalla työajan järjestämistä sekä ammattiin palaamista pitkän poissaolon jälkeen; korostaa, että rahastojen tulisi puuttua asiaan ja rahoittaa tiedotusta perheeseen liittyvien tehtävien tasapuolisesta jakamisesta naisten ja miesten välillä; korostaa, että on tarpeen kehittää työnantajiin kohdennettavia toimia, jotka koskevat työajan järjestämistä myös miesten kohdalla;
11. kiinnittää hallintoviranomaisten huomion siihen, kuinka tärkeää on asiallisten tasa-arvoon liittyvien valintaperusteiden määrittelemisen hankkeille, jotta varmistetaan, että rakennerahastojen osarahoittamat toimet edistävät osaltaan tasa-arvotavoitetta; pyytää näitä viranomaisia määräämään sanktioita, jos hankkeet eivät ole tasa-arvon valtavirtaistamisen vaatimusten mukaisia, kuten hylkäämään hanke-ehdotukset tai palauttamaan ne hakijalle muutettavaksi, ennen kuin rahoitusta edes harkitaan;
12. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita a) huolehtimaan siitä, että vuonna 2003 tapahtuvassa väliarvioinnissa määritellään yhtäältä, missä määrin rahastojen toimissa on otettu huomioon tasa-arvon valtavirtaistamisen tavoite, ja toisaalta tämän tavoitteen toteutumistasesta, mitä rahoitusta myönnettiin yhtäläisiä mahdollisuuksia koskeville erityisille toimille, ja onko määrärahoja hyödynnetty asianmukaisesti, b) päättämään tämän arvioinnin perusteella kaikkien tarvittavien muutosten tekemisestä toimien ohjelmasuunnitteluun, mitä tasa-arvon valtavirtaistamisen tavoitteen toteuttamiseen tulee, ohjelmakauden jäljellä olevaa osaa varten ja toteuttamaan nämä;
13. kehottaa jäsenvaltioita tekemään kaiken tarpeellisen tiedottaakseen asianomaiselle väestösosalle ja tasa-arvokysymyksistä vastaaville tahoille rakennerahastoasetuksesta ja mahdollisuuksista tasa-arvon edistämistä koskevien aloitteiden rahoitukseen sekä kannustamaan hanke-ehdotusten tekemiseen;
14. korostaa sitä erityisen tärkeää osaa, joka rakennerahastoilla voi olla niiden kielteisten vaikutusten torjumisessa, joita taloudellinen ja yhteiskunnallinen rakenneuudistus aiheuttaa naisille useissa ehdokasvaltioissa etenkin työttömyyden kasvun ja niiden lastenhoitopalvelujen heikkenemisen kannalta, joiden pitäisi mahdollistaa työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen; pyytää ehdokasvaltioiden hallituksia ja komissiota takaamaan tasa-arvoasioita hoitaville kansalaisjärjestöille asianmukaisen taloudellisen tuen samoin kuin osallistumisen ohjelmasuunnittelun ja sen täytäntöönpanon eri vaiheisiin; pyytää toteuttamaan ehdokasvaltioissa erityistoimia niiden naisten hyväksi, joilla on erityisiä ongelmia pysyä työllistettyinä ja löytää työtä, koska he ovat saaneet suurimman osan koulutuksestaan tai jopa koko koulutuksensa aikaisemmassa taloudellisessa ja poliittisessa järjestelmässä;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, ehdokasvaltioille ja komissiolle.

PERUSTELUT

Kysymys miesten ja naisten yhtäläisistä mahdollisuuksista tuotiin esille yhteisön taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden yhteydessä, ja siitä tehtiin rakennerahastojen ensisijainen tavoite vuonna 1994. Vuotta myöhemmin Pekingissä järjestetyssä neljännessä naisten maailmankonferenssissa hyväksyttiin toimintaohjelma, jossa hallituksia ja muita elimiä pyydettiin sisällyttämään sukupuolinäkökohta kaikkiin politiikkoihinsa ja ohjelmiinsa, jotta sen vaikutuksia naisten ja miesten asemaan voitaisiin analysoida ennen päätöksentekoa.

Amsterdamin sopimuksessa annettiin kuitenkin oikeusperusta miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia ja tämän tasa-arvoulottuvuuden kaikkiin politiikkoihin sisällyttämistä koskevalle yhteisön sitoumukselle. Amsterdamin sopimuksella muutettiin Euroopan yhteisöjen perustamissopimusta, ja siihen lisättiin 2 artikla, 3 artiklan 2 kohta ja 141 artiklan 4 kohta, joissa säädetään, että naisten ja miesten välinen tasa-arvon edistäminen on Euroopan unionin erityinen tehtäväalue ja horisontaalinen tavoite, joka koskee kaikkia toimia ja ohjelmia. Lisäksi sopimuksessa määrätään jäsenvaltioita hyväksymään tai tukemaan toimia, joilla on myönteinen vaikutus naisten asemaan työelämässä.

Näin ollen Amsterdamin sopimuksella tehdyillä muutoksilla on kaksi painopistettä: miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien sisällyttäminen kaikkiin yhteisön politiikkoihin (sukupuolinäkökohtien valtavirtaistaminen) ja naisia koskeviin erityistoimiin.

Myöhemmin rakennerahastojen uudistuksen yhteydessä Amsterdamin sopimuksessa säädetyt tasa-arvoa koskevat velvoitteet siirrettiin rakennerahastoja kaudella 2000–2006 koskeviin uusiin asetuksiin.

Naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevat uudet säännökset, jotka sisältyvät rakennerahastoja koskeviin asetuksiin¹, ovat erittäin tärkeitä, sillä ne muodostavat oikeudellisen kehyksen ja tärkeän kannustimen naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevan politiikan toteuttamiselle näiden rahastojen käytössä. Lisäksi yksi tasa-arvoa koskevan yhteisön puitestrategian (2001–2005) tavoitteista on edistää tasa-arvopolitiikkaa rakennerahastojen käytön tehostamiseksi.

Asetuksessa rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä² tasa-arvoulottuvuuden sisällyttämistä koskevaa velvoitetta sovelletaan myös neljään yhteisön aloitteeseen³. Naisten ja miesten välistä tasa-arvoa pidetään yleisasetuksessa ensisijaisena tavoitteena, ja siinä säädetään, että tämä ulottuvuus on otettava huomioon rakennerahastoista osarahoitettavissa toimissa. Miesten ja naisten välinen tasa-arvo mainitaan yksiselitteisesti kymmenessä asetuksen 56 artiklasta.

Kuten tiedetään, rakennerahastojen ainoana tavoitteena on edistää taloudellista ja sosiaalista kehitystä alueilla ja jäsenvaltioissa, jotta valtioiden väliset kehityserot voitaisiin poistaa. Kehityksen tehokkuus riippuu kuitenkin pitkälti siitä, otetaanko tasa-arvoulottuvuus

¹ ESR (Euroopan sosiaalirahasto), EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto) ja EMOTR (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto).

² Neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä.

³ Equal, INTERREG III, Urban II ja Leader Plus.

huomioon tavoitteisiin pyrittäessä. Tämän vuoksi tasa-arvokysymyksellä on rakennerahastojen kannalta erittäin suuri merkitys.

Santanderissa Espanjan johdolla pidetyssä kolmannessa eurooppalaisessa seminaarissa "Yhtäläiset mahdollisuudet ja rakennerahastot" komissio lupasi esittää loppuvuodesta tiedonannon miesten ja naisten yhtäläisistä mahdollisuuksista rakennerahastojen käytössä.

Tämä tiedonanto luo epäilemättä erittäin käyttökelpoisen perustan vuonna 2003 tehtävälle rakennerahastojen väliarvioinnille, ja esittelijä toivoo, että siinä myös muistutettaisiin ohjelmien hallinnoijille ja jäsenvaltioiden poliittisille viranomaisille tasa-arvoulottuvuuden huomioon ottamisen tärkeydestä, sillä vaikka edistystä onkin tapahtunut, parantamisen varaa on vielä paljon.

Suurimpia tasa-arvoon liittyviä ongelmia ovat:

Tasa-arvon ajatellaan koskevan vain työelämää

Euroopan sosiaalirahastosta rahoitetaan edelleenkin valtaosa rakennerahastojen toimista. On ymmärrettävää, että tämä rahasto on ratkaisevassa asemassa, mutta ei ole järkevää, että muissa rahastoissa tasa-arvoulottuvuutta ei useinkaan sisällytetä toimiin ja että jäsenvaltiot ottavat muut rahastot huomioon hyvin harvoin, jos koskaan.

On tärkeää sisällyttää miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet myös muiden rahastojen toimiin, sillä ympäristö-, liikenne-, maaseudun kehittämis-, kalatalous- ja muilla aloilla on tällä alueella vielä paljon parannettavaa. Kyseessä on hyvin merkittävä ongelma, sillä jos tavoitteena on sukupuolinäkökohdan valtavirtaistaminen, edistystä on tapahtunut hyvin vähän.

Komission on otettava tämä huomioon vuonna 2003 tehtävässä rakennerahastojen väliarvioinnissa ja pyrittävä siihen, että tasa-arvoulottuvuuden valtavirtaistamista voitaisiin tehostaa. Näin voitaisiin yrittää ratkaista lähes yksinomaan sosiaalirahastossa huomioon otettua ulottuvuutta koskeva ongelma, ja kannustaa jäsenvaltioita vahvempaan sitoutumiseen tässä asiassa.

Tasa-arvoulottuvuuden puutteellinen sisällyttäminen ohjelmasuunnittelun eri vaiheisiin

Vaikka pyrkimyksiä tasa-arvoulottuvuuden sisällyttämiseksi laaja-alaisiin toimiin onkin olemassa, ohjelmasuunnittelussa tämä ulottuvuus sisältyy kuitenkin niin sanottuun ohjelma-asiakirjan täydennykseen. Varsinaisessa ohjelmasuunnittelussa tasa-arvoulottuvuus otetaan edelleenkin hyvin heikosti huomioon.

Ohjelmien valmistelu

Asetuksen 41 artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan suorittamaan tasa-arvoulottuvuutta koskevia ennakoarviointeja. Tutkimukset osoittavat kuitenkin, että vain noin puolessa rahastojen toimista, tavoitteissa 1 ja 2, on tehty näitä arviointeja ja että kolmannes jäsenvaltioista ei niitä tee. Tavoitteessa 3 tilanne on hieman rohkaisevampi.

Puutteellinen sitoutuminen jäsenvaltioiden tasolla

Jäsenvaltiot ovat muodollisesti sitoutuneet tasa-arvoulottuvuuden sisällyttämisprosessiin. Tämä ei kuitenkaan riitä, sillä todellisuudessa sitoumuksen soveltaminen käytäntöön on ollut erittäin vähäistä.

Yhteistyökumppanien vähäinen osallistuminen

Tavoitteen 1 ohjelmista (joihin kohdistuu 70 prosenttia rakennerahastojen myöntämistä tuista) 80 prosenttiin ei sisälly velvollisuutta kuulla yhteistyöorganisaatiota yleisissä eikä miesten ja naisten tasa-arvoon liittyvissä erityiskysymyksissä. Näin ollen erittäin suotuisasta sääntelykehyksestä huolimatta kehitys on ollut hyvin vähäistä.

Tavoitteessa 2 kuulemista ei toteuteta lainkaan 40 prosentissa ohjelmista, vaikka tavoitteen 2 ohjelmissa läheinen yhteistyö ohjelmasuunnittelussa on vielä tärkeämpää ja helpompaa kuin tavoitteessa 1.

Puutteellinen tasa-arvo seurantakomiteoissa

Seurantakomiteoiden muodostamisessa suositellaan ei sitovaa miesten ja naisten tasapuolista osallistumista. Tätä ei kuitenkaan taata edes puolessa näistä komiteoista eikä ohjelmista. Jälleen kerran tätä suositusta noudatetaan vain Ruotsissa, Itävallassa, Saksassa, Tanskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Italiassa ja Espanjassa.

Indikaattorit

Tavoitteen 1 kohdalla voidaan olla tyytyväisiä: puolessa tavoitteen 1 ohjelmista sovelletaan indikaattoreita, mikä on merkittävä edistysaskel. Tavoitteen 2 ohjelmista kolmanneksessa ei sovelleta minkäänlaisia indikaattoreita. Sen sijaan tavoitteessa 3 kaikkia indikaattoreita sovelletaan yksiselitteisesti.